

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Goedkeuring van het besluit houdende de definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Regionaalstedelijk gebied Mechelen'

Samenvatting

Goedkeuring van het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering houdende de definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Regionaalstedelijk gebied Mechelen'.

Het advies van de Raad van State is ontvangen op 15 december 2022 en geeft geen aanleiding tot inhoudelijke aanpassingen aan de planopties. Wel worden tekstuele aanpassingen doorgevoerd in de aanhef van het ontwerp-besluit en in de verordenende stedenbouwkundige voorschriften en bijhorende toelichtende kolom, zonder inhoudelijke gevolgen.

Het geïntegreerde planningsproces heeft als doelstelling het realiseren van een stedelijk gebiedsbeleid, waarbij ruimte wordt gecreëerd voor bedrijvigheid, wonen en andere stedelijke functies. Tegelijk wordt ook sterk ingezet op de versterking van het groenblauwe netwerk door het creëren en uitbreiden van stads(rand)bossen en het behouden en verder versterken van groene ruimtes in de geplande nieuwe ontwikkelingen. Duurzame mobiliteit vormt een belangrijk aandachtspunt in dit plan.

Het betreft de gedeeltelijke herneming van het in 2008 vastgestelde GRUP 'afbakening regionaalstedelijk gebied Mechelen' om de rechtszekerheid van het plan en de voorziene ontwikkelingen te garanderen door het toevoegen van een milieubeoordeling (plan-MER). De herneming gaat in de eerste plaats om deelgebieden waarvoor een milieubeoordeling essentieel is, m.u.v. die deelgebieden waarvoor de planningsbevoegdheid in het verleden reeds is gedelegeerd naar de gemeenten. Voor een aantal gebieden is de visie inmiddels gewijzigd (ruimere afbakening stadsbos Kauwendaal, openruimtebestemming voor het gebied Stuivenberg). Daarnaast zijn twee nieuwe deelgebieden opgenomen: het signaalgebied Barebeek en de herbestemming van een bestaand bos in de Vrouwvlietvallei.

Na de definitieve goedkeuring wordt het besluit van de Vlaamse Regering gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld Omgeving

Beleidsdoelstelling OD 3. Gebiedsontwikkeling met sterke gebiedscoalities.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het afbakeningsproces van het regionaalstedelijk gebied Mechelen is in februari 1998 gestart en heeft geleid tot een definitief vastgesteld GRUP voor de afbakening van het regionaalstedelijk gebied Mechelen op 18 juli 2008.

De Raad van State vernietigde in 2011 het deelplan Arsenaal-Douane omdat er geen plan-MER was opgemaakt. De vertaling van de Europese richtlijn naar Vlaamse regelgeving was op dat moment nog niet gebeurd. De Raad oordeelde echter dat de plicht die de SEA-richtlijn (de Europese Richtlijn Strategische Milieu Beoordeling) aan de lidstaten oplegt om onder meer plannen die aanleiding geven tot MER-plichtige projecten te onderwerpen aan een milieubeoordeling, voldoende duidelijk en nauwkeurig was om te kunnen aannemen dat deze bepaling directe werking heeft in de Belgische interne rechtsorde.

Daarnaast hebben de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen om dezelfde reden (ontbreken milieubeoordeling) een gemeentelijk RUP, opgemaakt ter verfijning van het gewestelijk RUP (Stuivenberg), en een verkavelingsvergunning in één van de deelgebieden (Maenhoevevelden) vernietigd.

Omwille van deze arresten is in 2016 geopteerd om de deelplannen die een juridische basis vormen voor MER-plichtige projecten, te hernemen in een nieuw GRUP. Het traject dat de afgelopen jaren daartoe heeft gelopen, met name de opmaak van een plan-MER en de opstart van de (oude) GRUP-procedure, heeft geleid tot een goedgekeurd plan-MER en een voorontwerp GRUP. Omwille van technische tekorten in de modeldoorrekeningen die in het kader van het plan-MER zijn gebeurd, en die de basis vormden voor grote delen van dat plan-MER, is gebleken dat het planproces moest hernomen worden volgens de nieuwe geïntegreerde planprocedure (mededeling MED.0143 van 30 april 2020).

De Vlaamse Regering keurde de startnota goed op 17 juli 2020 (DOC.0817).

Het ontwerp GRUP werd voorlopige vastgesteld door de Vlaamse Regering op 1 april 2022 (DOC.0386).

Het openbaar onderzoek over het ontwerp-GRUP werd georganiseerd van 2 mei tot en met 30 juni 2022.

De Vlaamse Regering heeft de definitieve vaststelling van het GRUP op 10 november 2022 principieel goedgekeurd en het advies van de Raad van State ingewonnen.

De Raad van State afdeling Wetgeving bracht op 15 december 2022 het advies nummer 72.543/1 uit.

Na de definitieve goedkeuring volgt de publicatie van het goedkeuringsbesluit in het Belgisch Staatsblad.

2. INHOUD

A. PROCEDURE GEÏNTEGREERD PLANPROCES

De door de Vlaamse Regering op 17 juli 2020 goedgekeurde startnota is, samen met de procesnota 1, opgesteld door het planteam. Het planteam bestaat uit vertegenwoordigers van het Departement Omgeving, de stad Mechelen en de gemeente Sint-Katelijne-Waver. Het planteam laat zich ondersteunen door experts inzake procesbegeleiding, geïntegreerde milieubeoordeling en communicatie. Daarnaast is ook een team aangesteld voor de milieubeoordeling en de ruimtelijke veiligheidsrapportage.

Over de startnota werd een publieke consultatie georganiseerd van 21 augustus 2020 tot 19 oktober 2020. Er werden twee publieke participatiemomenten georganiseerd onder de vorm van twee infomarkten op 16 september 2020 in Mechelen en op 23 september 2020 in Sint-Katelijne-Waver. In totaal werden er 197 inspraakreacties ontvangen, waarvan 19 adviezen, 175 individuele inspraakreacties van burgers en verenigingen en 2 petities. Er werd advies uitgebracht over de startnota door SARO, MINA-raad, provincie Antwerpen, provincie Vlaams-Brabant, Mechelen, Sint-Katelijne-Waver, Zemst, Willebroek, Agentschap Natuur en Bos, Agentschap Wegen en Verkeer, Departement Mobiliteit en Openbare Werken, Sport Vlaanderen, Vlaamse Landmaatschappij, Vlaamse Milieumaatschappij, Agentschap Innoveren & Ondernemen, Agentschap Onroerend Erfgoed, Departement Landbouw- en Visserij, Infrabel, De Lijn Vlaams-Brabant en OVAM.

Op basis van de inspraak werd een scopingnota uitgewerkt en op 12 februari 2021 gepubliceerd.

De plenaire vergadering over het voorontwerp GRUP vond plaats op 22 februari 2022. De adviserende instanties ondersteunden globaal de planopties in het voorontwerp. Volgende instanties waren aanwezig of brachten een schriftelijk advies uit over het voorontwerp-GRUP: provincie Antwerpen, stad Mechelen, gemeente Sint-Katelijne-Waver, gemeente Zemst, Agentschap Innoveren en Ondernemen, Agentschap Wegen en Verkeer, Agentschap voor Natuur en Bos, Departement Landbouw en Visserij, OVAM, Sport Vlaanderen, Infrabel, De Lijn en MOW. Het advies van de provincie Vlaams-Brabant is laattijdig ontvangen. Op basis van de opmerkingen werd in deelgebied Stuivenberg omwille van de leesbaarheid en duidelijkheid een wijziging doorgevoerd van een voorbestemming naar een nabestemming. In deelgebied Veiling-Zuid werden beperkte aanpassingen aan het grafisch plan, de stedenbouwkundige voorschriften en de toelichting doorgevoerd op basis van de bestaande feitelijke toestand en de aan de POM afgeleverde en uitgevoerde omgevingsvergunning voor de inrichting van het bedrijventerrein. Hetzelfde geldt voor het deelgebied R6 Zuid Otterbeek. In de voorschriften van het deelgebied Kleinhandelszone Brusselsesteenweg zijn minimale oppervlaktes voor de niet-verweefbare kleinhandel opgenomen. Het grafisch plan van deelgebied Kantvelde is gecorrigeerd door toevoeging van de ontbrekende percelen. In deelgebied Maenhoevevelden is de bufferzone aan de R6 verbreed, gelet op de 10m zone naast de R6 waarbinnen geen hoogstammige bomen kunnen aangeplant worden. In deelgebied Technopolis is een beperkte aanpassing van het grafisch plan gebeurd, met het oog op de vereiste waterbuffering. In de stedenbouwkundige voorschriften werd op alle bosgebieden die niet in overheidseigendom zijn een voorkeepsrecht toegevoegd voor de stad Mechelen, in deelgebied Stadsbos Kauwendaal ook voor ANB en in deelgebied Stuivenberg ook voor de provincie.

Op 1 april 2022 heeft de Vlaamse Regering het ontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Regionaalstedelijk gebied Mechelen' voorlopig vastgesteld en de Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, belast met het organiseren van een openbaar onderzoek.

Het openbaar onderzoek werd georganiseerd van 2 mei tot en met 30 juni 2022. In het kader van het openbaar onderzoek werden op 31 mei en 1 juni twee infomarkten georganiseerd in Mechelen en Sint-Katelijne-Waver. In totaal werden 130 inspraakreacties ontvangen, waaronder 2 petities en adviezen van de provincie Antwerpen, de gemeentes Mechelen, Sint-Katelijne-Waver en Zemst. Het advies van

de provincie Vlaams-Brabant werd laattijdig ontvangen, maar was globaal gunstig en bevatte geen elementen die een wijziging van het plan zouden vereisen.

Conform art. 2.12.10 §5 van het VCRO moeten het team MER en het team EV van het departement Omgeving de kwaliteit van de milieueffectbeoordeling en de ruimtelijke veiligheidsrapportage toetsen aan art. 4.2.8 §1bis resp. art. 4.4.2 en 4.4.3. van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, rekening houdend met de tijdens het openbaar onderzoek geformuleerde adviezen, opmerkingen en bezwaren. Team MER en Team EV hebben als lid van het planteam gezorgd voor een continue kwaliteitsbewaking van het gevoerde onderzoek. De beoordelingen zijn opgenomen in bijlage bij het ontwerpbesluit (Bijlage V Plan-MER en Bijlage VI Ruimtelijk Veiligheidsrapport).

B. INHOUD VAN HET VOORSTEL

In de toelichtingsnota wordt de plandoelstelling als volgt geformuleerd: *“Voeren van een stedelijk omgevingsbeleid, waarbij ruimte wordt gecreëerd voor bedrijvigheid, wonen en andere stedelijke functies, maar waarbij ook sterk wordt ingezet op de versterking van het groenblauwe netwerk door het creëren en uitbreiden van stads(rand)bossen en het behouden en verder versterken van groene ruimtes in de geplande nieuwe ontwikkelingen.”* Deze plandoelstelling is ontrafeld in 4 subdoelstellingen:

- Verhogen van stedelijke leefomgevingskwaliteit door het herstel, de versterking en de ontsnippering van het groenblauw netwerk,
- Voorzien van ruimte voor bedrijvigheid,
- Garanderen van een kwalitatief en duurzaam woonaanbod,
- Aanbieden van stedelijke functies op regionaalstedelijk niveau.

In het ontwerp GRUP was deze plandoelstelling doorvertaald in 11 deelgebieden.

1. Stadsbos Kauwendaal: openruimtevinger van 79 ha, met bestendiging en uitbreiding van de bebossing met bestendiging van het aanwezige park, onthaal- en jeugdinfrastructuur, de bestendiging van het woonwagenterrein en de integratie van de aanwezige lijninfrastructuur en van de Otterbeek.
2. Openruimtegebied Stuivenberg: openruimtevinger van 65 ha met behoud en versterking van de bebossing en realisatie van jeugdinfrastructuur. Het plan voorziet een stevige boskern, met aan de zijde van de Stuivenbergvaart een zone bouwvrij agrarisch gebied met nabestemming bosgebied. De nabestemming gaat in in 2030, of sneller door het verkrijgen van een bebossingsvergunning. Gezien het lange termijn doel van een bosgebied, wordt het agrarisch gebied aangeduid als een bouwvrij agrarisch gebied. Rond het bosgebied is naar de aanpalende woningen toe een gemengd openruimtegebied voorzien, waar geen bijkomende verharding en bebouwing mogelijk is. Bestendiging en uitbreiding van de aanwezige jeugdinfrastructuur is mogelijk.
3. Signaalgebied Barebeek: inrichting van bijna 3 ha als onverharde groen-blauwe ruimte.
4. Beekvallei Vrouwvliet: behoud van de zonevreemde bebossing van 2,5 ha, samen met het bestemde maar slechts deels ontwikkelde bosgebied van 1,5 ha.
5. Veiling Zuid: gebied van 88 ha met in het noordelijk deel de realisatie van een bedrijventerrein voor agro-industrie (ontwikkeling reeds deels gerealiseerd door de POM) en in het zuidelijk gedeelte een agrarische bedrijventerrein. In de voorschriften voor het bedrijventerrein zijn beheersbepalingen opgenomen waarbij een systeem van collectief beheer een aantal verantwoordelijkheden krijgt toegewezen met het oog op de goede inrichting van het terrein, zowel op vlak van ruimtelijke kwaliteit, als op vlak van milieu-aspecten en duurzaamheid. Seveso-bedrijvigheid is mogelijk, gezien de beoordeling in het RVR. Bestaande kleinhandel wordt bestendigd.

6. Kleinhandelszone Brusselsesteenweg: reeds gerealiseerde ontwikkeling van 8 ha; bij herinrichting worden duurzaamheidsprincipes als ontharding en buffering opgelegd.
7. Stedelijk woongebied Kantvelde: realisatie van 225 bijkomende wooneenheden, met daarnaast het behoud van de aanwezige bebossing en van een park.
8. Stadsbos en woongebied Geerdegem: behoud en versterking van de aanwezige bebossing, met daarnaast een beperkte (lopende) woonontwikkeling. Bestendiging en uitbreiding van de aanwezige jeugdinfrastructuur is mogelijk.
9. Stedelijk woongebied Maenhoevevelden: realisatie van maximaal 400 bijkomende wooneenheden rond de als watergevoelig openruimtegebied aangeduide vallei van de Maenhoevebeek (9 ha).
10. Gemengde stedelijke ontwikkeling R6 Zuid Otterbeek: gebied van 25 ha, waar o.m. het ziekenhuis en woonzorgcentrum reeds werden gerealiseerd; daarnaast is nog beperkt ruimte beschikbaar voor een aanvullend programma. Tevens is een beperkte woonontwikkeling van 20 à 40 wooneenheden mogelijk en wordt ingezet op het behoud van de aanwezige bebossing in het zuiden;
11. Toeristisch-recreatief gebied Technopolis: uitbreiding van Technopolis en realisatie van een stedelijk en recreatief zwemcomplex in het noordelijk deel van het gebied. In het zuiden van het gebied wordt het bestaande bosgebied behouden. Tevens is ruimte voorzien voor een uitvloeaweide om de waterbuffering op een ecologisch optimale manier te kunnen realiseren.

Het geheel van opmerkingen, adviezen en bezwaren wordt besproken in het ontwerp-besluit houdende de definitieve vaststelling. Op basis van de in de loop van het openbaar onderzoek uitgebrachte adviezen, bezwaarschriften en opmerkingen zijn volgende aanpassingen doorgevoerd:

- Op basis van het advies van de provincie Antwerpen en een bezwaarschrift is met een puntsymbool op het verordenend grafisch plan Stuivenberg de mogelijke realisatie van een windturbine opgenomen; als onderdeel van het planvoornemen was dit onderzocht in het plan-MER. Op basis van deze beoordeling, de situering aan de E19 en het feit dat de bebossing nog moet aangeplant worden, heeft het planteam geoordeeld dat deze wijziging kan doorgevoerd worden.
Nog in dit deelgebied zijn twee symbolische verbindingen voor langzaam verkeer opgenomen tussen het deelgebied en het aanpalende Vrijbroekpark.
- In deelgebied Kantvelde is n.a.v. het advies van de stad Mechelen de contour van het woongebied beperkt aangepast met het oog op de feitelijke situatie en om de afstand tot de N16 (geluid) te vergroten. Dit heeft tot gevolg dat de totale woonoppervlakte beperkt is afgenomen ten voordele van de oppervlakte parkgebied.
- Daarnaast zijn de stedenbouwkundige voorschriften op een aantal punten beperkt bijgesteld en verduidelijkt. Het gaat dan onder meer over het tijdstip waarop de nabestemming ingaat voor het bouwvrij agrarisch gebied in Stuivenberg, verduidelijkingen en afstemmingen op de verleende omgevingsvergunning (POM Antwerpen) in Veiling-Zuid en verduidelijkingen over o.m. de fasering voor Kantvelde en Maenhoevevelden. Tevens is in de toelichtingsnota op verschillende punten de nodige verduidelijking toegevoegd.

C. VERWERKING VAN HET ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De Raad van State afdeling Wetgeving heeft op 15 december 2022 advies 72.543/1 uitgebracht over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende de definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Regionaalstedelijk gebied Mechelen'.

Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

De Raad beveelt in zijn advies aan om onder de rubriek 'Rechtsgronden' in de aanhef van het besluit de verwijzing naar de rechtsgrond biedende bepalingen aan te passen aan de in het advies opgenomen bespreking.

- *In het besluit werden in de rubriek 'Rechtsgronden' de nodige aanpassingen doorgevoerd in de verwijzing naar de VCRO, het decreet Natuurbehoud en het Onroerenderfgoeddecreet.*

De Raad stelt vast dat niet steeds zorgvuldig is omgegaan met het onderscheid tussen de verordenende en niet-verordenende delen van het GRUP.

- *In navolging van dit advies is in de stedenbouwkundige voorschriften (bijlage II) de verhouding tussen (gemeentelijke) verordeningen en de verordenende voorschriften uit voorliggend GRUP voor wat betreft parkeernormen in Stedelijk woongebied Kantvelde (art. 7.1.3), Stadsbos en woongebied Geerdegem (8.3.4), Stedelijk woongebied Maenhoevevelden (9.1.3) en Gemengde stedelijke (10.1.3 en 10.5.3) verduidelijkt. Bijkomend is in de toelichtende kolom een passage opgenomen over de bedoelde parkeernormen.*
- *Daarnaast is in navolging van dit advies de toelichtingsnota (bijlage IIIa) verduidelijkt. Het gaat om:*
 - *art. 1.1.4 Bepalingen over erfgoed, te behouden puntvormig bouwkundig erfgoed, waar toelichtend gesteld werd dat bepaalde handelingen de landschappelijke contextwaarde van de site in het gedrang kunnen brengen en in principe niet toegelaten worden. Gezien dit voorbehoud voldoende wordt opgevangen door de stedenbouwkundige voorschriften, is deze overbodige toelichtende paragraaf geschrapt.*
 - *Het uitsluiten van infrastructuur voor hoogdynamische dagrecreatie, verblijfsrecreatie of horeca in Stadsbos Kauwendaal (art. 1.2.2), Openruimtegebied Stuivenberg (art. 2.4.1), Signaalgebied Barebeek (art. 3.1.1) en Stadsbos en woongebied Geerdegem (art. 8.2.1). Gezien de verordenende bepalingen de nodige garanties zekerheid bieden om te vermijden dat de ruimtelijk-ecologische draagkracht van het gebied wordt overschreden, wordt dit overbodige element uit de toelichtende kolom geschrapt.*

De Raad wijst tot slot op een ogenschijnlijke tegenstrijdigheid omtrent de toelaatbaarheid van complementaire voorzieningen in art. 6.1.1 van het deelgebied Kleinhandelzone Brusselsesteenweg.

- *De tegenstrijdigheid is weggewerkt door een herformulering van de tekst in de toelichtende kolom (toelichtingsnota, bijlage IIIa).*

Het advies van de Raad van State geeft aanleiding tot bijstellingen in de aanhef van het besluit, een herformulering in artikel van de stedenbouwkundige voorschriften en tekstuele aanpassingen in de toelichtingsnota. Het advies geeft geen aanleiding tot inhoudelijke aanpassingen aan de planopties in het GRUP.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Overeenkomstig artikel 43, §3, 3° en artikel 31, §1, 2° van het besluit van de Vlaamse regering 'Vlaamse Codex Overheidsfinanciën' van 17 mei 2019 is het advies van de Inspectie van Financiën respectievelijk het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting niet vereist.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op de overige lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Het besluit houdende definitieve goedkeuring van het GRUP wordt bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad en op de website van het departement Omgeving. Het besluit wordt betekend aan de stad Mechelen, de gemeenten Sint-Katelijne-Waver en Zemst en de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. Haar goedkeuring te hechten aan het bijgaand ontwerp van besluit houdende definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Regionaalstedelijk gebied Mechelen' en aan de volgende bijhorende bijlagen:
 - bijlage I, het verordenend grafisch plan;
 - bijlage II, de stedenbouwkundige voorschriften bij het grafisch plan;
 - bijlage IIIa, de toelichtingsnota - tekst;
 - bijlage IIIb, de toelichtingsnota - kaarten;
 - Bijlage IV, het register met de percelen waarop een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd die aanleiding kan geven tot een planschadevergoeding, een planbatenheffing, een kapitaalschadecompensatie of een gebruikerscompensatie.
 - Bijlage V, het plan-milieueffectrapport;
 - Bijlage VI, het ruimtelijk veiligheidsrapport.
2. de Vlaamse minister bevoegd voor Omgeving, te gelasten uitvoering te geven aan dit besluit.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR